

Vaškova zkouška — pět designových variant

Každá varianta funguje jako uzavřený herní modul. Spouštěč nastane během dne na trase, odhalení proběhne večer u kostek za přítomnosti Radovana. Rozhodnutí je vždy výhradně na Vaškovi — žádná cizí ruka ho nevede.

VARIANTA I — „CINKNUTÉ KOSTKY“

Typ zkoušky: profesní sebeovládání / dovednostní poctivost

Zdroj napětí: Vašek nosí v měšci cinknuté kostky. Je to stará lapkovská zvyklost, nikdo o ní neví — ani rychtář, ani Radovan, ani biřická přísaha o ní formálně nehovoří. Večerní debriefingová partie kostek je přirozeným prostředím, kde se tato dovednost stane buď zbraní, nebo studenou mincí na dně kapsy.

Spouštěč (odpoledne, nejpozději při vstupu do krčmy): Radovan si Vaška vezme stranou a řekne mu větu, která není příkaz ani varování — je to jen skutečnost: *„Rychtář mi říkal, že biřic, který zná herní triky, je buď výhoda nebo osud. Záleží, kdy je použije a pro koho.“* Žádné obvinění. Žádná otázka. Vašek z toho pochopí, co pochopí.

Vaškovo dilema: Večer u kostek se hraje o reálnou sázku — může to být herní předmět, symbolický trest (povinnost veřejně přiznat jednu pravdu o sobě), nebo peníze výpravy. Vašek je ve hře. Cinknuté kostky má v dlani. Situace je napjatá, ostatní se soustředí na hru, nikdo ho nesleduje — nebo tak aspoň připadá.

Rozhodovací větve:

- Podvede — přepne na cinknuté kostky v okamžiku, kdy se zdá bezpečný, a vyhraje.
- Hraje čestně — použije normální kostky, nechá výsledek náhodě, může prohrát.
- Cinknuté kostky drží v kapse, ale nevytáhne je — váhání ve fyzické podobě.
- Přijde za Radovanem před zahájením hry a kostky mu předá sám: *„Měl jsem je. Nevím, co s nimi. Vy rozhodněte.“*

Radovanův mechanismus: Radovan ví o kostkách od rychtáře — to je součást jeho briefu, tajné pověření z úřadu. U stolu sedí záměrně na místě, odkud vidí Vaškovy ruce. Pokud Vašek přepne na cinknuté kostky, Radovan po první vyhraném hodu hru zastaví: *„Vašku — smím se podívat na ty kostky?“* Klidně. Bez dramatizace. Pokud Vašek hraje čestně nebo kostky nepřinesl, Radovan mlčí celou partii.

Večer u kostek — odhalení: Bez ohledu na to, jak partie dopadla, Radovan na konci hry pronese: „Rychtář mi dal jeden úkol navíc. Zjistit, čím hraješ. To byl tvůj první biřický rozsudek — nad sebou samým." Pak počká.

Důsledky:

- *Podvedl:* Radovan před skupinou kostky odebere a vzkáže rychtáři, že Vašek podmínky nesplnil. Služba biřice je ohrožena — podmíněně zachována nebo ukončena, záleží na tom, co Vašek pak řekne. Ostuda je zde.
- *Čestná hra:* Radovan vstane a slovem pana Hanuše potvrdí Vaška ve službě. Bez fanfár. Prostě.
- *Kostky nepřinesl / nepřehodil:* Radovan přikývne a nic víc. Vašek to v noci domyslí sám.
- *Kostky předal předem:* Radovan na tuto variantu není připraven. Improvizuje — to je nejsilnější výsledek hry. Vašek mu dal nástroj, který ho mohl zničit. Radovan to nenechá bez povšimnutí.

Silné stránky: Večerní partie kostek je herní realita, kterou GM již plánuje — test z ní organicky vyrůstá. Cinknuté kostky jsou Vaškova kanonická tajná vlastnost. Nevyžaduje žádné rekvizity navíc. Dilema je okamžité a eticky čisté: úspěch bez poctivosti vs. poctivost bez záruky.

VARIANTA II — „POZDRAV OD STARÉ BANDY"

Typ zkoušky: loajalita k minulosti vs. přísaha budoucnosti

Zdroj napětí: Prose adaptace Linky 5 již obsahuje moment, kdy Vaškovi v krčmě „přinesl host ke stolu drobný měšec s mincí — pozdrav od staré bandy". Ve hře samotné je tento moment neurčitý. Tato varianta z něj dělá záměrně navrženou zkoušku s přesně definovanými důsledky.

Spouštěč (v krčmě, podvečer): Host — cizí muž, kterého Vašek zná z vizuálu nebo přezdívky ze starých časů — mu ke stolu položí malý váček. Bez slova. Nebo s jedním: „Pozdravy." Váček obsahuje tři stříbrné groše a krátkou zprávu, pokud ho Vašek otevře: „Víme, kdo sloužíš. Nás to nechá spát. Pij na staré časy." Žádná podmínka. Žádné vydírání. Čistý pozdrav — nebo tak to vypadá.

Vaškovo dilema: Přijmout dar od starých kumpánů není samo o sobě trestné. Ale biřic, který bere od lidí z podsvětí bez hlášení, je kompromitovaný — i kdyby šlo o tři groše. Vašek musí rozhodnout: je to bezvýznamné přátelství, nebo začátek sítě? A co říct Radovanovi?

Rozhodovací větve:

- Měsíc přijme, schová a mlčí — nehlásí. Tichá kompromitace.
- Měsíc odmítne na místě, host odejde — čistá odmítnutí, žádné hlášení potřeba.
- Přijme a Radovanovi večer hlásí: „*Dneska ke mně přišel člověk ze starých časů. Tohle je to, co přinesl.*“ Položí měsíc na stůl.
- Přijme, otevře zprávu, přemýšlí — a nakonec hlásí nebo nehlásí. Záleží, co ho přesvědčí.
- Přijme a vyloží to sám na stůl hned, před skupinou — proaktivní, bez soukromé konzultace s Radovanem.

Radovanův mechanismus: Radovan toho hosta zná — nebo ho zná rychtář a Radovan byl zpraven, že kontakt proběhne. Je to sledovaný informátor, ne náhodný host. Radovan sám neví, co host Vaškovi přinesl — to je záměr: zkouška není v tom, co host přinesl, ale v tom, jak Vašek naloží s tím, co dostane. Večer se zeptá: „*Byl u tebe dnes někdo cizí?*“ Přímá otázka na jednu větu.

Večer u kostek — odhalení: Radovan dá Vaškovi prostor odpovědět. Pak — bez ohledu na odpověď — řekne, kolik stříbra bylo v měšci, pokud Vašek sám částku nezmínil. Tím Radovan prokáže, že hostova identita byla sledována, a Vašek pochopí, co se vlastně stalo.

Důsledky:

- *Hlásil ihned nebo po krátkém váhání:* Radovan potvrdí Vaška ve službě a předá informaci rychtáři jako doklad jeho lojality.
- *Mlčel a nenahlásil:* Radovan mu řekne, co ví. Pak se zeptá: „*Co si o tom myslíš?*“ — a nechá Vaška sehnat ze zbytku dne odpověď. Mlčení se stane výpovědí.
- *Odmítl na místě:* Radovan přikývne. „*Dobře. Ale říkal jsi mi to dneska.*“ Pauza.

Silné stránky: Zápletka je již zanesena v prose adaptaci — dává to signál, že je to kanonická část Vaškova dne. Test nepotřebuje rekvizity ani složitou logistiku: jeden kompars, jeden měsíc, tři groše. Dilema je emocionálně subtilní — nejde o zlodějinu, ale o vztah k minulosti.

VARIANTA III — „ZÁMEK BEZ KLÍČE“

Typ zkoušky: dovednostní disciplína / transparentnost vůči zaměstnavateli

Zdroj napětí: Vašek umí otvírat zámky — dovednost z lapkovských let, o níž úřad neví, protože se to biřicovi nehlásí jako kladná vlastnost. Otázka není, jestli to umí. Otázka je, kdy to přizná, jak to použije a co s tím pak udělá.

Spouštěč (na trase, ideálně u Kuchelníku nebo při prohledávání stop po glejtu): Výprava narazí na uzamčenou truhlici, uzavřený zavazadlový vak nebo zámek na místě, kde by mohla být

relevantní listina, stopa nebo důkaz k šetření. Klíč není k dispozici. Blažej zuří, Vavřinec chce postupovat úřední cestou — to by zabralo čas. Nikdo otevřít neumí. Vašek ví, že by to zvládl za minutu.

Vaškovo dilema: Přiznat tuto schopnost znamená přiznat, kde ji získal. Nepřiznat ji a mlčet znamená nechat výpravu táhnout s překážkou, které se dalo předejít. A třetí možnost — otevřít zámek bez přiznání, pod záminkou silového vypáčení — je kompromis, který klame, ale zachrání situaci.

Rozhodovací větve:

- Mlčí — schopnost nepřizná, zámek zůstane zavřený.
- Otevře a přizná nahlas: „*Byl jsem v jiném světě. Tyhle ruce pamatují.*“ Transparentní, ale odhalující.
- Otevře bez přiznání — tvrdí, že ho „silou vypáčil“ nebo měl nástroj — klamání, i když výsledek je dobrý.
- Otevře, přizná, a pak se ještě ujistí, že ostatní nahlédnou dovnitř jako první, před ním — gesto brání podezření z krádeže.

Druhá vrstva: Uvnitř truhlice je mimo relevantní obsah i drobný hodnotný předmět — malá mince, stříbrná přezka, zapomenutý šperk. Vašek je u zámku jako první. Pokud ho otevřel bez svědků, je v pokušení. Radovan má obsah truhlice nebo váčku předem sepsaný, nebo je to věc patřící konkrétní osobě, která se večer přihlásí.

Radovanův mechanismus: Radovan je přítomen scéně nebo se o ní dozví od jiného hráče. Večer se Vaška zeptá: „*Ta truhla, co jsme otevírali — co tam bylo? Přesně.*“ Pokud Vašek odpoví shodně s realitou — bylo to čisté. Pokud ne, Radovan ví proč, i kdyby to neřekl nahlas.

Večer u kostek — odhalení: Pokud Vašek schopnost přiznal a zachoval se čestně, Radovan ho potvrdí před skupinou: „*Rychtář mi říkal, že biřic zná podsvětí zevnitř. Záleží na tom, co z toho dělá. Dneska jsem viděl, co Vašek dělá.*“ Pokud Vašek lhal nebo ukradl, Radovan přinese seznam obsahu a nechá Vaška doříct zbytek sám.

Důsledky:

- *Přiznal a zachoval se čistě:* Radovan ho potvrdí. Možná si Vaška vezme stranou: „*Rychtář o těch rukách věděl. Chtěl vědět, jak s nimi naložíš.*“
- *Mlčel — zámek zůstal zavřený:* Žádný veřejný trest. Ale Radovan ví o promeškaném momentu. Vašek prošel disciplínou, ale selhal ve službě.
- *Otevřel bez přiznání:* Radovan to nezjistí přes zámek — zjistí to přes způsob, jakým Vašek o situaci mluví. Lhář mluví jinak než pravdomluvný.

- *Ukradl cokoli*: Radovan předloží seznam. Ticho. Pak: „*Tohle není biřicova chyba. Tohle je lapkova zvyk.*“

Silné stránky: Nevyžaduje komparsitu ani speciální NPC — stačí fyzická rekvizita (truhla, váček) na vhodném místě trasy. Vytváří napětí pro celou skupinu C, která u toho stojí. Test je dvojí: jestli dovednost použije, a jestli po použití zachová čistý stůl.

VARIANTA IV — „VZKAZ S PODMÍNKOU“

Typ zkoušky: vydírání, loajalita, odvaha nahlásit

Zdroj napětí: Jestliže se Vašek opravdu změnil, musí to prokázat ve chvíli, kdy ho starý svět osloví s podmínkou — ne jako přátelský pozdrav, ale jako hrozbu zahalenou do nabídky. Tento test míří na odvahu přiznat kompromitující kontakt nadřízenému.

Spouštěč (kdykoli na trase, nejlépe v úseku mimo hlavní skupinu): Vašek obdrží krátkou ústní zprávu nebo lístek přes NPC pocestného, hajného nebo hozeného kamínku u přivazu. Vzkaz zní přibližně: „*Víme, kdo ty jsi. Víme, komu sloužíš. Uděláš nám jednu věc: až výprava bude v Kuchelníku, nehlásit nikomu tábor v lese jižně od brodu. Výměnou — Janek žije. Víme kde. Odmítneš-li, rychtář dostane dopis, že jsi byl s námi v kontaktu celé tyto měsíce. Nepravdivý dopis — ale kdo bude věřit tobě?*“

Vzkaz má tři háky: informace o Jankovi (Vaška osobně zasahující), vydírání (fabricovaný kriminální kontakt) a konkrétní profesní selhání (nehlásit tábor = mlčet o stopě, která by mohla vést k lapkům).

Vaškovo dilema: Nahlásit vzkaz Radovanovi je biřická povinnost — ale co se stane s Jankem? A pokud rychtář dostane onen dopis, uvěří Vaškovi, nebo fabricaci? Mlčet ochraňuje Janka — ale zrazuje přísahu a zároveň nechává bandity volné. Říct Bětce místo Radovana je emocionálně logické — ale jde o únik od povinnosti.

Rozhodovací větve:

- Nahlásí Radovanovi celý obsah vzkazu, ihned nebo po krátkém váhání.
- Nahlásí Radovanovi, ale žádá, aby Jankovo jméno zůstalo mimo hlášení — kompromis, který Radovana staví před rozhodnutí.
- Mlčí a přikryje tábor — profesní selhání, emocionálně pochopitelné.
- Mlčí, ale tábor sám zkontroluje, zda je tam Janek, a teprve pak se rozhodne — aktivní, ale neautorizované jednání.
- Vzkaz zničí, nikomu nic neřekne — zatajení kompromitujícího kontaktu.

- Řekne Bětce, ale ne Radovanovi — starý solidarita nad novou přísahou.

Radovanův mechanismus: Radovan byl rychtářem zpraven, že kontakt s někým z okruhu Vaškovy staré bandy je pravděpodobný — sledování probíhalo. Neví přesně, co vzkaz obsahoval. Večer u kostek se zeptá klidně: „*Slyšel jsi dnes něco, o čem bych měl vědět?*“ — přímá otázka, od níž se nelze snadno vykroutit. Pokud Vašek odpověď vyhýbavě změní, Radovan ji položí znovu, jinak: „*Byl tu dneska kontakt z tvou starou bandou?*“

Večer u kostek — odhalení: Pokud Vašek nahlásil: Radovan mu sdělí, co rychtář ví — fabricovaný dopis se nestane problémem, protože Vašek jednal dřív. „*Kdo přizná dřív, než je přistižen, je věrohodný. Kdo čeká — je v dluzích.*“ Pokud mlčel: Radovan dopis sice nemá, ale ví o táboru v lese (hajný ho zahlédl nezávisle — Havlova stopa). Vašek bude muset vysvětlit, proč tábor nehlásil.

Důsledky:

- *Nahlásil ihned, vč. Janka:* Radovan potvrdí ve službě a pokusí se Jankovu informaci prověřit vlastními prostředky — není příslib, ale snaha. To Vašek musí přijmout.
- *Nahlásil, žádal ochranu Janka:* Radovan zvaží. Nestanoví hned. Vašek dostane odpověď ráno.
- *Mlčel a tábor kryl:* Radovan zjistí přes Havla. Vašek ztratí důvěru, ne nutně místo — záleží, co řekne v tu chvíli.
- *Řekl Bětce:* Komplexní výsledek. Radovan to dozví přes Bětku nebo Vaška. Není to přímý podvod — ale není to ani přísaha.

Silné stránky: Nejsilnější emocionální varianta — Janek je Vaškova kanonická citová vazba z Linky 5. Test nemá čistě správnou odpověď: chránit Janka je lidsky pochopitelné, nahlásit je správné. Hráč musí tento rozpor nést v reálném čase. Zapojuje Linku 5 přímo do zkoušky.

VARIANTA V — „SVĚDEK S DLUHEM“

Typ zkoušky: biřická přísaha vs. vzájemné vydírání

Zdroj napětí: Biřic přísahá chránit pořádek — ale pokud svůj vlastní pořádek nemůže hájit bez odhalení vlastní minulosti, je vydíratelný. Tato varianta zkouší přesně tuto zranitelnost.

Spouštěč (kdekoli na trase v průběhu dne): Vašek přihlédne, jak někdo ze skupiny — nebo NPC v roli kupce či pacholka — spáchá drobnou, ale jasně viditelnou krádež: odcizí věc z Hedvičiných proviantních zásob, strhne z příhodného místa zapomenutou přezku nebo peníz jiného hráče, nebo falšuje drobnou herní evidenci. Vašek je jediný, kdo to zahlédl.

Krátce poté dotyčná osoba přistoupí k Vaškovi o samotě. Řekne bez obalu: „*Viděl jsi. Já vím, že jsi viděl. Ale i já vím o tobě — cinknuté kostky. Stará banda. Jestli půjdeš za Radovanem, já jdu za rychtářem. Zmlčíme oba.*”

Vaškovo dilema: Přijmout blackmail znamená krýt cizí zločin a zachovat si tajemství. Nahlásit zločin a přijmout odhalení vlastní minulosti znamená biřický zákon nad osobní pohodlností. Existuje ale i třetí cesta: jít za Radovanem *dřív*, přiznat kostky a starý život sám — a tím zlikvidovat blackmailovu zbraň.

Rozhodovací větve:

- Mlčí a přijme vydírání — zachrání sebe i dotyčného, zradí přísahu.
- Nahlásí zločin, přizná kostky — proaktivní, čistá přísaha za cenu odhalení.
- Nahlásí zločin, kostky zatají — splní povinnost, ale riskuje, že dotyčný svou hrozbu splní.
- Konfrontuje dotyčného sám o samotě a vymůže vrácení bez hlášení — neformální biřická spravedlnost mimo zákon.
- Jde za Radovanem ještě *před* hlášením zločinu a sdělí mu: „*Dneska se mě někdo pokusil vydírat. Tímhle.*” — a sám otevře karty.

Radovanův mechanismus: Radovan dostane v průběhu dne anonymní vzkaz (rychtářský informátor), že „biřic byl dnes svědkem přestupku a byl kontaktován.” Večer u kostek se zeptá: „*Byl dneska na výpravě nějaký nepořádek, o němž bych měl vědět?*” Pauza. Pokud Vašek odpoví, Radovan naslouchá celé verzi. Pokud ne, Radovan řekne, co ví: „*Já slyšel.*”

Večer u kostek — odhalení: Tato varianta má nejvíc scénářů pro závěrečnou scénu. Radovan může pracovat se třemi různými stupni Vaškovy transparentnosti — a na každý má připravenou jinak váženou odpověď.

Důsledky:

- *Nahlásil obojí (zločin + kostky):* Radovan vstane. „*Kdo si přizná dřív, než ho přistihnou, je hodnověrnější než ten, co se nestydí.*” Dluh za kostky odpíše — přiznaná chyba bez vydírání se jinak váží než odhalená.
- *Nahlásil zločin, kostky zatajil:* Radovan posoudí zločin. Kostky zmíní sám — ví o nich. Vašek se ocitne v situaci, kdy ho přestihli přesně v okamžiku, kdy jednal správně. Je to poučná zkušenost.
- *Přijal blackmail a mlčel:* Radovan zná obě věci odjinud. Vaška nezpochybní nahlas — vezme ho stranou. Tam je scéna stručnější a těžší než veřejná ostuda.
- *Neformální vyřízení:* Radovan: „*Nebylo to čisté. Ale nebylo to špatné.*” Podmíněně.

Silné stránky: Cinknuté kostky fungují jako herní páka i v této variantě — propojuje večerní program s denní zkouškou. Zapojuje sociální dynamiku skupiny: dotyčný vydírající je živá postava nebo NPC, jehož identitu si GM vybere podle toho, koho chce mít ve scéně. Vyžaduje jeden kus komparsity nebo jednoho hráče v roli, jinak nulové rekvizity.

Shrnutí — čím se varianty liší

	Typ dilema	Denní rekvizita	Emoční těžiště	Zapojené linky
I — Kostky	osobní sebeovládání	žádná	poctivost vs. výhra	—
II — Pozdrav bandy	loajalita k minulosti	3 groše + lístek	starý svět vs. nová přísaha	L5 (okrajově)
III — Zámek	profesní disciplína	rekvizita se zámkem	transparentnost dovednosti	L5 (okrajově)
IV — Vzkaz	vydírání + Janek	lístek	nejtěžší morálně — žádná čistá volba	L5 (přímo)
V — Svědek	přísaha vs. blackmail	žádná	odvaha přiznat sám sebe	—

Varianta **I** je nejelegantnější — večerní kostky jsou již plánovaný formát debriefingu a test z nich organicky vyrostle. Varianta **IV** je nejemotivnější — tahá přímo za Janka, Vaškovu jedinou kanonickou citovou vazbu. Kombinace **I + II** fungují jako dvoupohybový test, pokud chceš větší hloubku bez složité logistiky.